

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE
Centrul de Studii Strategice de Securitate și Apărare

Dr. Grigore ALEXANDRESCU Dr. Petre DUȚU

**OPTIMIZAREA REGENERĂRII STRUCTURILOR
ARMATEI ROMÂNIEI ANGAJATE ÎN ACȚIUNI
MILITARE ÎN AFARA TERITORIULUI NAȚIONAL**

Editura Universității Naționale de Apărare
București, 2005

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ALEXANDRESCU, GRIGORE

Optimizarea regenerării structurilor armatei României angajate în acțiuni militare în afara teritoriului național/ dr. Grigore Alexandrescu, dr. Petre Duțu. - București: Editura Universității Naționale de Apărare, 2005

Bibliogr.
ISBN 973-663-223-7

I. Duțu, Petre

355.45 (498)

© Toate drepturile asupra prezentei ediții sunt rezervate Universității Naționale de Apărare

- Lucrarea a fost discutată în ședința Consiliului Științific al CSSAS

ISBN 973-663-223-7

CUPRINS

ARGUMENT	5
1. REGENERAREA FORȚELOR ÎN ARMATELE MODERNE	7
1.1. <i>Considerații generale asupra regenerării forțelor și structurilor militare</i>	7
1.2. <i>Modalități de regenerare a structurilor militare participante la misiuni în afara frontierelor naționale</i>	10
1.3. <i>Direcții ale modernizării sistemului de regenerare a forțelor/structurilor militare ale României implicate în executarea unor misiuni internaționale</i>	12
2. MISIUNILE ARMATEI ROMÂNIEI ÎN AFARA TERITORIULUI NAȚIONAL	13
3. REZERVA ARMATEI ROMÂNIEI 2015- REZERVĂ DE VOLUNTARI PROFESIONIȘTI	17
3.1. <i>Considerații preliminare</i>	17
3.2. <i>Impactul profesionalizării armatei asupra generării și regenerării structurilor militare ce participă la misiuni internaționale</i>	21
4. OPTIMIZAREA SISTEMULUI REGENERĂRII STRUCTURILOR MILITARE ROMANEȘTI PARTICIPANTE LA MISIUNI ÎN AFARA TERITORIULUI NAȚIONAL	25
4.1. <i>Necesitatea optimizării sistemului regenerării structurilor participante la misiuni în afara teritoriului național</i>	25
4.2. <i>Modificări de paradigmă în sistemele de generare și regenerare a forțelor</i>	28

4.3. <i>Unele soluții pentru optimizarea regenerării comandamentelor, marilor unități și a unităților</i>	31
4.4. <i>Conducerea regenerării</i>	34

CONCLUZII ȘI PROPUNERI	35
-------------------------------------	----

ARGUMENT

România, în anul 2004, a obținut statutul de stat membru al NATO cu drepturi depline, iar la începutul acestui an a finalizat demersurile pentru integrarea în Uniunea Europeană. Țara noastră consideră criteriile de integrare în cele două instituții ca fiind convergente și cu putere de susținere reciprocă.

Calitatea de membru a celor două instituții aduce o serie de beneficii, dar și responsabilități, multe dintre ele de sorginte militară. Printre acestea din urmă, optimizarea misiunilor instituției militare reprezintă o cheie de boltă a construcției armatei deceniului următor. Noile responsabilități imprimate de statutul de membru NATO și viitor UE impun participarea entităților militare românești la o gamă largă de misiuni ce se vor desfășura, sub egida acestor două instituții sau nu, în afara teritoriului național. Acesta este și motivul pentru care momentul în care ne aflăm nu este considerat sfârșitul reformelor care au avut loc în ultimii ani în cadrul Armatei României, ci începutul unei noi etape - *cea a transformării ei* într-o instituție mult mai puternică, mai eficientă și mai credibilă.

Strategia de transformare a instituției militare românești, care vizează anul 2015, se prezintă drept o concepție coerentă asupra dimensionării, pregătirii și înzestrării Armatei României, în vederea participării cu succes la operațiile viitoare, în care se prognozează că vor fi angajate forțe importante în îndeplinirea unor misiuni diferite și deosebit de complexe în afara

teritoriului național. Potrivit legii în materie¹, armata țării noastre va executa, în afara teritoriului național, misiuni: de apărare colectivă, în sprijinul păcii, de asistență umanitară și tip coaliție. Îndeplinirea eficientă a acestora le presupune, printre alte activități, și pe cele referitoare la optimizarea procesului de regenerare a structurilor militare implicate activ în astfel de misiuni.

¹ Vezi: Legea 42/2004, privind participarea forțelor armate la misiuni în afara statului român, art. 2.

1. REGENERAREA FORȚELOR ÎN ARMATELE MODERNE

1.1. Considerații generale asupra regenerării forțelor și structurilor militare

În literatura de specialitate există o serie de definiții date grupului lexical „regenerarea structurilor militare”.

În accepțiunea NATO, regenerarea reprezintă o „activitate desfășurată în timp util, a întregii structuri și infrastructuri existente în forțe sau numai a unei părți a acesteia, inclusiv aducerea la nivelurile prestabilite de efective, echipament și stocuri”².

Teoreticienii români definesc procesul ca reprezentând „totalitatea măsurilor și acțiunilor/activităților desfășurate de către structurile administrative ale sistemului militar pentru readucerea celor care au înregistrat pierderi la starea operațională care să le permită continuarea îndeplinirii misiunilor”³.

Documentele normative din domeniu stabilesc că „Regenerarea forțelor/structurilor militare, care au înregistrat pierderi pe timpul desfășurării acțiunilor militare în situații de criză și la război, constituie procesul gradual prin care acestea sunt completate și operaționalizate”⁴.

Definițiile prezentate relevă următoarele trăsături principale ale regenerării structurilor militare: este *un proces conștient, voluntar și permanent*, întreprins de către structurile administrative ale armatei; *scopul este definit cu rigurozitate și*

anume aducerea structurilor militare la nivelurile inițiale, pe toate planurile (uman, material, financiar și logistic); realizarea regenerării se impune a fi făcută în timp util; regenerarea, ca proces, poate privi o parte a unei structuri sau întreaga structură; regenerarea are un profund caracter organizat și planificat; obiectivul declarat al regenerării forțelor/structurilor militare este menținerea sau refacerea capacității operaționale proiectate a unităților prezente sau care urmează să fie proiectate/să execute rotația forțelor în teatrul de operații.

În toate armatele moderne există o preocupare constantă a factorilor de răspundere pentru modernizarea sistemului de regenerare a forțelor/structurilor militare. În acest scop, se acționează pe următoarele direcții esențiale: **a)** crearea unui sistem coerent de selecție, formare profesională și promovare diferențiată, pe categorii de personal; **b)** modernizarea sistemului de regenerare a structurilor militare, pornind de la natura asimetrică a amenințărilor actuale, fizionomia conflictelor viitoare, perspectiva dezvoltării conceptelor operaționale; **c)** o structură de forțe care să asigure atât apărarea teritoriului național, cât și îndeplinirea obligațiilor internaționale, în condițiile în care se trece de la armata de masă, fondată pe conscripție, la armata de profesioniști, bazată pe voluntariat. În acest context, se pune problema creării unei rezerve voluntare, ceea ce implică aspecte de ordin social, juridic, psihosocial, cultural, economic și politic.

Practic, regenerarea structurilor militare este un proces complex, care se desfășoară pe următoarele dimensiuni: *umană* (refacerea capacităților fizice și psihice, instruirea și reintegrarea în comandamente, mari unități și unități a persoanelor cărora le-a fost afectată temporar capacitatea de luptă); *materială* (readucerea tehnicii de luptă, a echipamentelor militare, a mijloacelor de transport etc. la parametrii normali de funcționare sau înlocuirea mijloacelor de luptă defecte); *organizatorică* (conceperea și realizarea unui

² http://www.nato.int/docu/stanag/aap006/fr_f_c.pdf, ## 2%

³ Col. prof. univ. dr. Gheorghe UDEANU (coordonator), **Fundamentele acțiunii militare întrunită cu caracter național și multinațional**, București, Editura AISM, 2003, p.263.

⁴ Ministerul Apărării Naționale, Statul Major General, **Instrucțiuni privind generarea și regenerarea forțelor/structurilor militare în situații de criză și la război**, București, 2003.

sistem optim de asigurare a resurselor umane, materiale, financiare și informaționale necesare realizării regenerării structurilor militare afectate în timpul executării misiunilor specifice); *administrativă* (adoptarea de norme tehnice și juridice adecvate îndeplinirii procesului de aducere a structurilor militare la parametrii funcționali proiectați).

Totodată, regenerarea se concepe, organizează și desfășoară în deplin consens cu o serie de principii. Printre acestea se află și următoarele: **a)** completarea se execută atât pe timpul acțiunilor militare, cât și în timpul pauzelor operative; **b)** de regulă, completarea unei unități începe când efectivele acesteia, ca urmare a pierderilor suferite, au scăzut sub 85% față de necesarul la război. Se aduc imediat specialiștii vitali pentru deservirea tehnicii militare de bază; **c)** activitatea de completare trebuie să se desfășoare ritmic, în urgența impusă de rolul, locul și misiunile comandamentelor, marilor unități și unității în dispozitivul operativ sau de luptă. Efectuarea acestei activități ține seama de cerințe precum: efectivele de rezerviști la dispoziție; posibilitățile de regenerare și de manevră a marilor unități și unităților de completare; gradul de asigurare cu armament, tehnică de luptă și de acțiunile militare prognozate a avea loc în viitor; **d)** comandamentele, marile unități și unitățile luptătoare au prioritate în procesul lor de regenerare, sub aspect uman, material, informațional și financiar.

În același timp, regenerarea structurilor militare, care au suferit pierderi pe timpul îndeplinirii unor misiuni în afara granițelor țării, reprezintă o activitate ce intră în sarcina structurilor militare administrative⁵ atât în scopul refacerii capacităților fizice și psihice, instruirii și reintegrării în comandamente, mari unități și unități a personalului cu obligații militare căruia i-a fost afectată temporar capacitatea de luptă,

⁵ Vezi Eugen BĂDĂLAN, *Sensul transformării*, București, Editura Militară, 2005, pp. 70-156.

cât și pentru selecționarea și integrarea unor noi resurse umane, precum și readucerea tehnicii de luptă, echipamentelor și materialelor la parametrii normali de funcționare, inclusiv utilizarea altor resurse umane și materiale puse la dispoziție de structurile abilitate⁶.

Totuși, în ultimul timp, regenerarea forțelor/structurilor militare este strâns legată de procesul transformării forțelor armate, îndeosebi celor terestre, de la ceea ce au fost până acum, adică efective numeroase, tehnică de luptă și armament pe măsură, cu o strictă specializare în ducerea luptei, la structuri militare suplă, înzestrate cu tehnică de luptă de ultimă generație sau modernizată, temeinic instruite, capabile să îndeplinească succesiv roluri diferite, pe timpul conflictului - *de la ajutor umanitar la acțiuni de înaltă intensitate*⁷. În acest mod procedează toate statele care doresc să-și adapteze rapid forțele militare la noile cerințe ale spațiului luptei, la strategiile și tactica inamicului, care nu întotdeauna este o structură militară organizată și înzestrată în stil clasic, cunoscut.

1.2. Modalități de regenerare a structurilor militare participante la misiuni în afara frontierelor naționale

Armatele statelor membre NATO, dar și ale altor țări, sunt constituite din structuri militare încadrate cu efective active și din cele completate cu rezerviști și instruite, pentru a fi în măsură să răspundă eficace și adecvat la solicitările determinate de întreaga gamă de misiuni internaționale. Forțele active au caracter multinațional, sunt modulare și mobile și au capacitatea operațională de a gestiona în termen scurt situații de criză deosebit de complexe, acolo unde este nevoie.

⁶ Mihai ROBU, Marius BUȘOI, Mihăiță CIOCAN, *Teoria managementului resurselor în situații de criză sau conflictuale*, București, ARS DOCENDI, 2003, pp. 102-162.

⁷ Vezi *Armée canadienne*, http://www.army.force.gc.ca/lf/Français/5_Globalsecurity.org/military/library/rapport/2003/iraq-ops.lessonsukmod.dec03chap1.htm-Operation in Iraq. Lessons for the Future

Totodată, multinaționalitatea obligă la realizarea compatibilității operative între forțe militare aparținând unor state diferite, fiecare având propria structură, pregătire, instruire, tradiție și cultură. Astfel, caracterul multinațional al forțelor militare, ce execută misiuni internaționale sub egida ONU, NATO, UE sau OSCE, reprezintă o variabilă nouă în conducerea operațiunilor militare, care, dincolo de problema limbii de comunicare, se extinde la proceduri, regulamente și mentalități, solicitând un efort de instruire pe măsură. Un răspuns adecvat la această cerere implică în constituie faptul că toți militarii participanți în structurile militare ce îndeplinesc misiuni internaționale sunt profesioniști. Marea majoritate a statelor care se implică în efectuarea de misiuni în cadrul unei coaliții multinaționale participă numai cu structuri militare ce includ militari profesioniști.

În același timp, statele s-au orientat spre constituirea de structuri militare suplimentare, mobile, disponibile, formate din militari profesioniști, înzestrate cu armament modern, instruite și pregătite să ducă acțiuni de luptă diverse, ca intensitate, durată și natură, în afara frontierelor naționale, în cadrul unor coaliții internaționale. Aceste structuri, de regulă, sunt ținute în teatrul de operații timp de șase luni (unele studii recente consideră că o tură de serviciu de trei luni ar fi mai realistă)⁸, după care sunt rotite, întorcându-se în țară pentru refacere. Ele sunt înlocuite cu o structură similară, care s-a pregătit și completat în vederea introducerii în teatrul de operații.

Practica rotației s-a încetățenit, dovada o fac atât teatrele de operații din Afghanistan și Irak⁹, cât și cel din Balcani.

⁸ Lt. col. Kenneth F. FISHER Jr., **The Goal is Access: Security Cooperation is the Means**, US Army War College, Carlisle Barracks, Pennsylvania, 2004, p.12.

⁹ <http://www.globalsecurity.org>, *op. cit.*, Francois HEISENBOURG, *Quel role mondial pour l'Europe*, <http://www.wisstrategie.org/barreFRS/publications/archives/PointFlash/iraq-bataille-bagdad-200030408.php>; *Declarations officielles de politique étrangère*, <http://www.diplomatie.gouv.fr/actu/bulletin.asp?liste=20020725>; *Des choix à faire*, http://www.cds.forces.gc.ca/00native/pdf/CDS-R2004_f.pdf.

Regenerarea acestor structuri se poate face, atunci când situația o impune, atât pe timpul desfășurării operațiilor, cât și în locațiile unde se execută refacerea personalului și completarea tehnicii militare după rotirea efectivelor, sau în perioada pregătirii în vederea înlocuirii forțelor din teatru. De regulă, există practica aducerii specialiștilor în deservirea tehnicii de luptă de bază din rezerva constituită imediat ce aceștia devin indisponibili, fără a mai aștepta o etapă de regenerare planificată din timp.

1.3. Direcții ale modernizării sistemului de regenerare a forțelor/structurilor militare ale României implicate în executarea unor misiuni internaționale

Țara noastră este un participant activ și constant, cu structuri militare, la îndeplinirea unei palete largi de misiuni în afara granițelor naționale. În prezent, peste 1600 de militari români sunt angajați în astfel de misiuni, în diferite zone ale lumii. De aici necesitatea generării și regenerării acestor structuri militare trimise la misiuni umanitare, de impunere sau menținere a păcii, de luptă împotriva terorismului internațional.

România a preluat din experiența altor state și procedează într-un mod asemănător în ceea ce privește regenerarea structurilor militare care participă activ la executarea unor misiuni diverse în afara frontierelor naționale. Totuși, în acest sens, se impune a fi continuată activitatea de modernizare a sistemului de generare și regenerare a forțelor/structurilor militare pe care țara noastră, în calitate sa de membru al NATO și de contributor de securitate în zonă și în lume, le poate destina pentru misiuni internaționale. În acest scop, se cuvine acționat stăruitor de către cei cu competențe în domeniul generării și regenerării forțelor/structurilor militare pe următoarele direcții: **a)** crearea unui sistem coerent de selecție, formare profesională și promovare diferențiată, pe categorii de

personal, în concordanță cu standardele NATO; **b)** modernizarea sistemului de mobilizare a armatei, de generare și regenerare a structurilor militare¹⁰; **c)** trecerea la armata de profesioniști, proces ce implică crearea unei rezerve voluntare; **d)** integrarea efectivă în NATO (socială, politică, militară, psihosocială, normativă, culturală)¹¹.

Un rol important în construirea unui sistem viabil de regenerare a structurilor militare ce execută misiuni în afara teritoriului național îl joacă „lecțiile învățate” de Armata României prin participarea la acțiuni militare în diferite teatre de operații¹².

2. MISIUNILE ARMATEI ROMÂNIEI ÎN AFARA TERITORIULUI NAȚIONAL

NATO parcurge un proces de transformare extrem de complex, care are ca scop restructurarea și modernizarea organizației, pentru a răspunde oportun și optim la noile amenințări cu care se confruntă lumea actuală. În acest context, țările membre trebuie să demonstreze că pot contribui în mod concret la efortul colectiv de adaptare și regenerare a structurilor militare ce vor executa misiuni în afara teritoriului național sub egida sa și nu numai.

România, prin procesul de transformare a armatei sale, dorește să convingă că va fi un generator real de forțe pentru apărarea colectivă și un contributor important la realizarea securității și stabilității în diferite regiuni nesigure ale globului.

¹⁰ Detalii în volumul **Generarea și regenerarea forțelor Armatei României**, București, Editura UNAp, 2004, pp. 43-113.

¹¹ vezi Gl. prof. univ. dr. Mircea MUREȘAN, *Globalizare, integrare, dezvoltare-pilonii unei lumi durabile*, în revista „Impact strategic” nr. 1/2005, pp.7-11.

¹² Vezi Anexă la *Ordinul de misiune pentru participarea B2 Infanterie la „Faza a IV-a” de stabilizare și reconstrucție din Irak în cadrul Operației “Antica Babilonia”*

Din această perspectivă, țara noastră va trebui să fie pregătită să pună la dispoziția Alianței, pentru întreaga gamă de misiuni, efective însemnate de personal și tehnică de luptă din toate categoriile de forțe, cu un nivel de pregătire corespunzător, interoperabile și capabile să se autosustină, pe perioade determinate de timp, în operații desfășurate pe și în afara teritoriului național. În acest context, Armata României va îndeplini misiuni potrivit articolului 5 al Tratatului de la Washington, în cadrul unui conflict armat pentru apărarea colectivă a țărilor membre ale NATO, dar și acțiuni militare de stabilitate.

Legislația României stabilește, în mod expres, misiunile la care pot participa forțele armate în afara frontierelor naționale: „a) de apărare colectivă; b) în sprijinul păcii; c) de asistență umanitară; d) tip coaliție; e) exerciții comune; f) individuale; g) ceremoniale”¹³. Pentru a materializa misiunile prevăzute la punctele a), b), c), d) documentele de planificare a apărării oferă următoarea imagine de perspectivă a structurii de forțe a Armatei României: a) *forțe destinate NATO* (dislocabile, stabilite ca la data și în locul convenite de comun acord cu Alianța să treacă sub comanda și controlul operațional al unui comandament NATO); b) *forțe sub comandă NATO* (forțe nedislocabile, care acționează pe teritoriul național, sub comandă operațională sau control operațional NATO); c) *forțe în dezvoltare* (în curs de operaționalizare, necesare constituirii până la începutul deceniului următor a unei mari unități operative ce va fi pusă la dispoziția NATO și UE în caz de necesitate); d) *forțe de generare și regenerare* (nedislocabile, având un nivel de încadrare cu personal de până la 70%, destinate completării, conform planurilor, a grupărilor de forțe care acționează sub comandă NATO, UE sau națională, pe teritoriul României sau în afara acestuia); e) *instituții de*

¹³ Legea nr.42 din 15.03.2004 privind participarea forțelor armate la misiuni în afara teritoriului statului român, art.2.

învățământ și instrucție (destinate selecționării, formării și perfecționării, pe categorii, a personalului armatei activ și în rezervă).

România s-a angajat ca Pachetul de forțe pus la dispoziția NATO să sporească gradual la două brigăzi în 2007 și un cadru de divizie din 2012, cu componente aero și navale și de sprijin de luptă și logistic. Aceste forțe vor fi dislocate și sustenabile în teatrul de operații prin capacități sau aranjamente proprii.

Pentru a se adapta cât mai repede la procesul de transformare NATO, România a inițiat din timp transformarea capacităților pentru a răspunde cerințelor Alianței. În contextul revizuirii fundamentale a structurii de forțe, la nivelul Ministerului Apărării Naționale a fost lansat un proces de reanalizare a rolului și misiunilor forțelor Armatei României, proces care se află în curs de finalizare. Ne pregătim, de asemenea, să participăm la procesul de revizuire a sistemului aliat de planificare, pentru corelarea transformării conceptelor și misiunilor NATO cu nivelul forțelor și capacităților puse la dispoziția Alianței.

Contribuția militară a României în cadrul NATO constă nu numai în participarea la structura de forțe, ci și în angajarea cu trupe la misiuni și operațiuni militare conduse de NATO. Militarii noștri au demonstrat cu profesionalism, în misiunile desfășurate sub egida ONU, NATO, UE din Africa, Balcani și Orient, dar mai ales în cele cu grad sporit de risc în cadrul coalițiilor conduse de SUA în Afghanistan și Irak, că România poate contribui eficient la operațiuni militare multinaționale împreună cu aliații săi.

Inițiativa creării Forței de Reacție Rapidă a NATO (NRF) vizează constituirea unei structuri militare cu un efectiv de aproximativ 21.000 de militari, compusă din elemente terestre, aeriene și navale, cu capacitatea de desfășurare în termen scurt (șapte zile), puternic susținute logistic și

informativ. Acest mecanism va constitui instrumentul de proiecție a forței NATO dincolo de granițele Alianței. Această inițiativă are o importanță deosebită în procesul de restructurare și modernizare a NATO, pentru a răspunde eficient amenințărilor asimetrice ale secolului XXI. Crearea NRF constituie primul test al capacităților reale de transformare a NATO și reprezintă un alt domeniu în care România și-a asumat responsabilități ce pot demonstra credibilitatea potențialului său militar. Forțele puse la dispoziție pentru NRF au fost selectate din cadrul capacităților naționale de reacție rapidă.

România participă la ciclul 3 și 4 NRF cu 1 pluton de decontaminare NBC și structuri combinate HUMINT/SIGINT/IMINT.

O altă contribuție importantă pe care România o aduce ca membră NATO este participarea la angajamentele de la Praga privind Capabilitățile (PCC), pe două paliere majore de implicare: asumarea unor angajamente naționale în domenii cheie ale capabilităților operaționale și prin participarea la proiecte multinaționale.

Contribuția națională la PCC cuprinde 16 elemente de ofertă în cadrul celor patru domenii operaționale ale PCC. Din cadrul acestora fac parte forțe și capacități NBC, UAV, poliție militară, geniu, CIMIC, transport (C 130 și IAR 330). Vom participa, de asemenea, în cadrul proiectelor multinaționale PCC privind asigurarea de capacități de transport strategic aerian și maritim și la proiectul privind supravegherea terestră aliată (Allied Ground Surveillance/AGS).

În concluzie, viitoarele operații la care pot participa forțele române se anunță a fi deosebit de complexe și multidimensionale. Pentru aceasta, marile unități și unitățile noastre vor trebui să se adapteze oportun și adecvat, „din mișcare”, la dese schimbări operaționale probabile, să treacă în timp scurt, fără o pregătire logistică îndelungată de la lupta

de mare intensitate la operații de pace și stabilitate și invers. Indiferent dacă se va acționa sub comanda sau controlul operațional al NATO și UE, sau sub egida altor organisme internaționale, regenerarea forțelor care acționează în afara teritoriului național revine în exclusivitate organelor române cu atribuții în acest sens. În plus, ar trebui analizată *oportunitatea creării unei rezerve voluntare*, formată din persoane care doresc să se pregătească, în diverse specialități militare, în vederea unei eventuale chemări în structurile militare ce participă la misiuni în afara statului român. Aceste persoane ar fi necesar să se înscrie în mod voluntar, liber și conștiente de responsabilitățile ce și le asumă, într-un curs de pregătire militară generală și de specialitate, prin care să obțină calificarea dorită de armată. În plus, aceste persoane ar trebui să-și declare disponibilitatea participării, în condițiile legii, la misiuni ale structurilor militare românești în afara țării noastre. Practic, ei ar constitui o reală rezervă de personal pentru regenerarea structurilor ce participă activ la misiuni peste hotare.

3. REZERVA ARMATEI ROMANIEI 2015 - REZERVA DE VOLUNTARI PROFESIONIȘTI

3.1. Considerații preliminare

Societatea românească și, odată cu ea și armata, ca parte componentă, se confruntă cu o multitudine de provocări externe, care îmbracă forma unor riscuri și amenințări la adresa securității naționale. Totodată, la acestea se adaugă provocările de ordin intern, datorate, în principal, amplului și complexului proces de reformă și restructurare a tuturor sectoarelor de activitate umană, determinate, într-o mare măsură, de integrarea țării noastre în NATO și de pregătirea aderării la Uniunea Europeană. România și, implicit, armata sa s-au racordat,

adecvat și flexibil, la aceste exigențe, făcând eforturi susținute, în toate domeniile, inclusiv în cel militar, pentru a da întotdeauna un răspuns corespunzător tuturor acestor provocări.

În acest context, pentru Armata României, o provocare serioasă o constituie implicarea activă și responsabilă în îndeplinirea unor misiuni în afara teritoriului național, cum ar fi: impunerea și menținerea păcii, în diverse zone și regiuni ale lumii; misiuni umanitare; lupta împotriva terorismului internațional. Răspunderile țării noastre, în domeniul soluționării unor crize și/sau conflicte, precum și al generării de securitate în regiune și în lume, au sporit odată cu dobândirea, în iunie 2004, a statutului de țară membră cu drepturi depline a Alianței Nord-Atlantice. De aceea, îndeplinirea unor asemenea misiuni, la nivelul așteptărilor celorlalți participanți - parteneri sau aliați - a impus asimilarea normelor, valorilor, principiilor și regulilor de organizare, pregătire și recrutare a personalului armatei și rezervei acestuia, specifice Alianței Nord-Atlantice, precum și transpunerea lor rapidă și eficientă în practică de către Armata României. Pentru atingerea acestui scop, o modalitate sigură și eficientă o reprezintă înfăptuirea unei reforme ample, continue și multidimensionale a organismului militar - concepută și realizată ca o succesiune de transformări în toate domeniile de activitate militară. O dimensiune esențială a reformei o constituie cea umană, iar în cadrul acesteia o variabilă importantă o reprezintă adaptarea modului de recrutare a personalului militar la specificul misiunilor ce se pot încredința instituției militare, adică, trecerea de la conscripție la voluntariat. Programele adoptate și înfăptuite sau în curs de realizare în armata țării noastre, precum și comportamentul tuturor structurilor militare românești care acționează în afara teritoriului național dovedesc că soluțiile alese sunt corecte. „Noi avem în vedere – sublinia ministrul Apărării Naționale – promovarea unui pachet legislativ din care va face parte și o lege ce va stabili că Armata Română va fi una de profesioniști,

bazată pe voluntariat. Avem de gând să promovăm și pachetul de legi referitor la statutul militarului român, care să asigure motivarea lui nu numai salarială, ci și prin alte măsuri”¹⁴.

Profesionalizarea este procesul prin care o organizație sau instituție își reglementează și desfășoară activitatea după reguli profesionale și cu profesioniști. Conceptul de profesionalizare înseamnă ansamblul de activități întemeiat pe norme, principii și reguli specifice domeniului respectiv, care fac o ocupație să devină profesie. De regulă, profesionalizarea armatei desemnează un sistem de transformări produse la nivelul organizării, instruirii, educării personalului militar și civil, a activității și vieții organismului militar, însoțite de implicațiile corespunzătoare în relațiile dintre această instituție și societate (societate politică, societate civilă etc.). Practic, se produc mutații atât în interiorul armatei, cât și în raporturile acesteia cu societatea căreia aparține. *O mutație esențială se referă la schimbarea modului de recrutare a personalului, prin adoptarea voluntariatului pentru toate categoriile de militari.*

„Proiectul privind modificările ce vor fi aduse Legii privind pregătirea populației pentru apărare, în spiritul prevederilor actualei Constituții, se află în lucru și va fi finalizat până la sfârșitul anului; așa cum s-a angajat, MApN a renunțat în anul 2004 la militarii conșcripți în cadrul Forțelor Navale, urmând ca până în 2007 armata să fie eminentamente profesionistă, pe baza de voluntariat”¹⁵.

Profesionalizarea armatei este, astăzi, cerută de o serie de factori economici, politici, militari, demografici și sociali. În acest context, profesionalizarea instituției militare naționale, departe de a fi o chestiune conjuncturală, este o necesitate indiscutabilă. Aceasta derivă din prezența și acțiunea simultană a unui set de determinări multiple de natură internă și externă. Printre **determinările interne** ale profesionalizării armatei se

numără: 1) *transformările sociale, economice, politice, culturale, juridice din societatea românească*, ca urmare a opțiunii pentru o dezvoltare întemeiată pe principiile și valorile democratice occidentale; 2) *factorul demografic*. În țara noastră, după 1990, asistăm la o scădere alarmantă a populației; 3) *creșterea bugetului destinat apărării*; 4) *reforma din armată*; 5) *participarea unor structuri militare românești la executarea unor misiuni în afara teritoriului național*. La astfel de misiuni nu pot participa militari veniți în armată prin conșcripție datorită, în principal, conținutului strict specializat al sarcinilor încredințate și caracterului riscant al misiunilor de acest tip. În plus, nici armatele celorlalte state implicate nu trimit, de regulă, în asemenea misiuni militari care execută serviciul militar obligatoriu, ci numai profesioniști, adică voluntari; 6) *caracteristicile psihosociale deosebite ale grupurilor militare formate din profesioniști* (coeziune înaltă, conformitate înțeleasă, climat destins, relații preferențiale și de camaraderie, spirit de corp, integrare deplină în mediul militar, idealuri și aspirații comune); 7) *solicitări ale societății civile românești de renunțare la conșcripție*; 8) *sporirea eficienței și eficacității acțiunilor militare*. În aceste condiții este absolut necesară prezența activă a profesioniștilor în armată, adică, a unor specialiști caracterizați prin: competență înaltă; responsabilitate sporită și liber consimțită; spirit de corp (mândria că aparțin unui grup profesional recunoscut ca fiind util social).

La aceste determinări interne principale ale necesității accentuării profesionalizării armatei și rezervei ei se adaugă și **factorii (determinările) de natură externă**. Printre acestea un rol principal socotim că au următorii: 1) *integrarea României în Alianța Nord-Atlantică*; 2) *aderarea României, la 1 ianuarie 2007, la Uniunea Europeană*; 3) *participarea unor structuri militare românești la misiuni ale Alianței Nord-Atlantice, ale ONU și ale UE*; 4) *caracteristicile mediului de securitate regional, zonal și global*; 5) *tratatele și convențiile*

¹⁴ *Obiectivul nostru - o armată de profesioniști*, <http://www.presmil.ro/OM/2005/08>.

¹⁵ *O primă întâlnire cu presa*, <http://www.presamil.ro/OM/2005/11>.

internaționale privind reducerea efectivelor și a unor categorii de armament, la care România este parte; 6) transformările ce au loc în armatele statelor membre NATO.

3.2. Impactul profesionalizării armatei asupra generării și regenerării structurilor militare ce participă la misiuni internaționale

Profesionalizarea armatei asigură recrutarea și menținerea unui personal competent, adaptabil și de încredere, pentru a îndeplini pe termen mediu și lung cerințele de operaționalitate ale structurilor militare. Aceasta are un impact puternic asupra constituirii viitoarei structuri de forțe.

Trecerea la armata de profesioniști antrenează, de obicei, un anumit număr de *transformări structurale*. Prima dintre ele privește *diminuarea volumului forțelor terestre*, care sunt cele mai solicitate, pe o perioadă de timp îndelungat, să participe la misiuni internaționale sub egida NATO, ONU sau OSCE. Această primă transformare este concomitent *cauză și efect: cauză*, pentru că, dacă se suprimă conscripția, se prevede o reducere a nevoilor forțelor terestre și *efect*, întrucât creșterea constantă a bugetului per militar limitează nivelul teoretic al efectivelor. Această restricție se elimină prin înzestrarea forțelor terestre și nu numai cu echipamente și tehnică de luptă modernă, pe cât posibil de ultimă generație, ci și prin asigurarea personalului calificat care să o deservească. *A doua transformare* a peisajului militar decurge direct din prima. Înlocuind oamenii cu mijloace de luptă perfecționate (modernizate sau noi), *forțele terestre au ajuns la practica din marină și aviație, folosirea unui număr redus de militari pe funcții rigurose definite*. În condițiile unei durate mari a misiunilor, în afara teritoriului național, încredințate structurilor militare (de regulă, șase luni) s-a constatat că sunt **necesare rezerve** capabile să-i înlocuiască pe cei care au participat la

operații de la început, pentru a se menține eficacitatea acțiunilor de luptă la nivelul inițial, dar și pentru a acoperi pierderile umane și materiale produse. *A treia transformare* de structură rezidă într-o *îmbătrânire a populației militare, ca urmare a creșterii proporției personalului de carieră și a trecerii la o armată cu o mare densitate tehnologică*. Acest efect poate conduce în timp la apariția unor dificultăți în selecționarea celor care să compună structurile militare destinate executării unor misiuni în afara țării. *O a patra modificare* a structurii o constituie *creșterea proporției reprezentanților categoriilor sociale defavorizate în armată*. Persoanele din aceste categorii vor accepta, mult mai ușor decât ceilalți, condițiile oferite de armată la angajare. Dar, nu întotdeauna aceștia au și o pregătire școlară deosebită, care să fie puternic compatibilă cu cerințele activității din armată.

Un rol esențial îl are și **efectul instituțional** al impactului profesionalizării armatei asupra regenerării structurilor ce participă la misiuni în afara țării. Transformările cele mai subtile, dar și mai puțin percepute, sunt cele ce țin de însăși instituția militară. Armata, supusă presiunilor pieței muncii și culturii din ce în ce mai liberale, precum și progresului tehnic și tehnologic, tinde să evalueze totul din prisma câștigurilor și a pierderilor, renunțând la ceea ce avea specific (coeziune, simboluri, norme și valori proprii, tradiții, relații interpersonale apreciative). Cu toate acestea, o asemenea viziune tinde să-i facă pe militari să se simtă specialiști înainte de a fi soldați, deci, de a-și defini rolul de o manieră îngustă și, prin urmare, de a fi mai puțin disponibili pentru alte sarcini care, în mod obișnuit, se execută în armată. De regulă, pe timpul îndeplinirii unor misiuni internaționale, militarii pot fi puși în situația să execute o gamă sporită de sarcini ce nu sunt mereu specificate în fișa postului. De pildă, se pot executa sarcini precum: sprijin acordat refugiaților, separarea unor facțiuni rivale, asigurarea securității unor ONG-uri ce

acționează în zonă acordând asistență umanitară. În același timp, ei încep să se compare cu specialiștii, cu pregătire similară, din alte domenii și, ca urmare, să se simtă frustrați că nu sunt plătiți la fel de bine ca aceștia, uitând că lucrează într-o instituție publică, finanțată de contribuabili și nu într-una privată. De aici, plecări din sistem înainte de expirarea contractului, ceea ce creează dificultăți în menținerea capacității combative a respectivelor structuri militare. În același timp, personalul militar profesionist suportă și presiunea familiei care își compară condițiile de viață cu cele ale celor care lucrează în sectorul privat, care par a avea un nivel de trai superior și o mult mai mare stabilitate a domiciliului. Și, în acest context, se creează motivația necesară plecărilor timpurii din sistem a unor specialiști cu calificare înaltă. Consecința imediată a unor asemenea conduite o constituie afectarea capacității de luptă a structurilor militare din care fac parte cei care pleacă și dificultăți sporite în constituirea unei rezerve viabile.

Natura și conținutul raportului armată-societate reprezintă un alt efect al impactului profesionalizării armatei asupra regenerării structurilor angajate în misiuni internaționale. O armată de profesie poate conduce, în timp, la atenuarea semnificativă a spiritului de apărare al cetățenilor țării, la scăderea interesului pentru profesia de militar, la considerarea serviciului militar drept o profesie ca atâtea altele și, prin extensie, chiar a instituției militare, ca fiind asemenea oricărei alte „întreprinderi” din societate. Făcând din serviciul militar o profesie, această instituție nu se va mai bucura, probabil, de o percepție puternic pozitivă, așa cum este, în prezent, considerată doar de o parte a populației țării. De aceea, participarea la misiuni în exterior cu unele structuri militare (concomitent cu îndeplinirea obligațiilor tradiționale) întărește și mai mult imaginea armatei, de instituție cu sarcini specifice, dar care își părăsește treptat, dar sigur, domeniul consacrat,

apărarea independenței, suveranității și integrității teritoriale a țării, pentru a îndeplini sarcini ce îi revin ca element constitutiv al unei alianțe politico-militare. În acest context, pot apărea disfuncționalități în recrutarea militarilor angajați pe bază de contract, care constituie componenta cea mai numeroasă a structurilor ce participă la misiuni internaționale, datorită diminuării motivației pentru profesia militară.

În prezent, selecționarea și încadrarea personalului din subunitățile și unitățile care vor executa misiuni în afara țării se face potrivit legii¹⁶. Practic, în teatru se trimit numai militari profesioniști și unii rezerviști voluntari și salariați civili, în cazul în care MApN nu dispune de personal militar și civil specializat în domenii specifice.

În concluzie, se poate afirma că profesionalizarea armatei, deși necesară, nu asigură o rezolvare completă și facilă a sarcinii constituirii de structuri militare ce participă la misiuni în afara țării. Rămâne de actualitate nevoia recrutării celor mai buni pentru profesia militară, găsirea motivației adecvate acestui scop și convingerii lor să rămână în armată până la expirarea contractului.

Reducerea efectivelor instituției militare și renunțarea la serviciul militar obligatoriu determină diminuarea progresivă a surselor de generare și regenerare a forțelor care acționează atât în țară, cât și peste hotare. Situația nu poate fi schimbată decât prin constituirea unei rezerve de voluntari, care să poată fi selecționată, formată și perfecționată în condițiile unei legi specifice, susținute de acte normative departamentale și reglementări proprii.

¹⁶ Legea nr. 42 din 15 martie 2004 privind participarea forțelor armate la misiuni în afara teritoriului statului român, <http://drpal.mapn.ro/ro/lege.det.print.php?id=254>

4. OPTIMIZAREA SISTEMULUI REGENERĂRII STRUCTURILOR MILITARE ROMANEȘTI PARTICIPANTE LA MISIUNI ÎN AFARA TERITORIULUI NAȚIONAL

4.1. Necesitatea optimizării sistemului regenerării structurilor participante la misiuni în afara teritoriului național

În orice activitate umană, inițial, cei care au conceput-o, organizat-o și o desfășoară doresc atingerea scopurilor stabilite. Ulterior, se urmărește optimizarea acesteia, adică, îmbunătățirea performanțelor, fie printr-o mai bună organizare a unor segmente ale sale, fie prin folosirea unor metode mult mai eficiente și un personal înalt calificat. Sistemul regenerării structurilor participante la misiuni în afara teritoriului național, practicat în România, este relativ „tânăr”. De aceea, preocuparea factorilor de decizie în domeniu, de a-l optimiza, apare ca firească. Optimizarea trebuie văzută ca rezultatul eforturilor concertate ale tuturor celor implicați în această activitate de a utiliza personalul și mijloacele (materiale, financiare, informaționale) la dispoziție, în condiții de eficiență maximă, prin folosirea celor mai bune metode, în vederea atingerii obiectivelor stabilite. Desigur, optimizarea înseamnă mai buna organizare a activității, a încărcării cu sarcini a personalului și exploatarea rațională a mijloacelor la dispoziție atât pe baza experienței proprii în domeniu, cât și prin preluarea practicii altora. În consecință, a optimiza înseamnă a alege calea cea mai bună, la momentul derulării activității, de a ajunge la rezultatul dorit.

Optimizarea regenerării structurilor militare ce execută misiuni în afara teritoriului statului român este sarcina structurilor administrative ale armatei, care adoptă măsurile ce se impun.

Specialiștii analizei sistemice au demonstrat că nu există structuri optime ale sistemelor militare, care să asigure realizarea eficientă a tuturor obiectivelor stabilite de beneficiari și proiectanți. De aici, necesitatea optimizării periodice a generării și regenerării structurilor militare, potrivit specificului sarcinilor încredințate în etapa imediat următoare.

Necesitatea optimizării regenerării structurilor militare care participă la misiuni în afara teritoriului național derivă din:

- *cerința sporirii eficienței acțiunilor militare.* Orice acțiune militară se vrea finalizată prin atingerea scopului propus, cu eforturi și cheltuieli minime, adică învingerea adversarului, fie sub forma renunțării la luptă și la rezistență, fie renunțarea doar la ducerea acțiunilor de luptă pentru o perioadă variabilă de timp;

- *imperativul consolidării compatibilității și interoperabilității lor cu cele similare din armatele celorlalte state participante la respectiva misiune.* De regulă, misiunile ce se execută în afara teritoriului național, sunt în conformitate cu articolul 5 al Tratatului de la Washington și se referă la apărarea colectivă sau sunt destinate garantării securității regionale și globale. În ambele cazuri participă trupe din mai multe state. De aici nevoia asigurării compatibilității și interoperabilității lor. Prin urmare, și regenerarea structurilor trebuie să țină seama de acest imperativ;

- *exigența impusă de sporirea flexibilității îndeplinirii misiunii încredințate.* În conformitate cu Legea 42/2004 (art.2) natura și conținutul misiunilor ce se îndeplinesc în afara teritoriului național sunt diverse și variabile ca durată. Astfel, se pot executa misiuni de apărare colectivă, de asistență umanitară, în sprijinul păcii, tip coaliție. Toate acestea pretind, în mod legitim, ca toți combatanții, deci, și cei din rezerva destinată regenerării structurilor militare implicate în astfel de misiuni, să fie capabili să se adapteze rapid și fără

disfuncționalități majore la condițiile de ducere a acțiunilor militare;

• *evoluția acțiunilor militare, îndeosebi a celor asimetrice.* Acțiunile militare asimetrice, prin specificul lor, sunt diferite de cele „normale”. De regulă, acestea sunt întreprinse de forțe și structuri ce încalcă regulile „clasice” de ducere a luptei armate. Acest tip de beligeranți sunt puternic interesați să producă adversarului pierderi de vieți omenești și materiale, cât mai mari și mai spectaculoase, în așa fel încât efectele psihologice ale acțiunilor lor să fie maxime. Cu alte cuvinte, urmăresc să amplifice în rândul luptătorilor adversi panica, groaza, teama și frica și nu o victorie în plan militar convingătoare, pe care, de fapt, nu sunt capabili și nici nu-și propun să o obțină. De aceea, se impune în mod imperios necesar optimizarea regenerării structurilor ce se implică în astfel de acțiuni, care să le permită racordarea efectivă la natura și conținutul misiunilor de îndeplinit;

• *schimbarea relațiilor organizatorice și funcționale în cadrul acțiunilor militare.* Evoluția acțiunilor militare, pe timpul unui conflict armat, este una alertă și aleatoare. În acest context, pot să se producă schimbări în compunerea trupelor, subordonări și resubordonări, primirea unor sarcini noi și profund diferite de cele anterioare, ceea ce conduce la modificări în relațiile organizatorice și funcționale dintre elementele componente ale coaliției multinaționale;

• *amplarea schimbărilor tehnologice.* În teatrul de operații, structurile militare au în înzestrare tehnică de luptă și armament, dacă nu de ultimă generație, atunci cel puțin moderne. Prin urmare, și la regenerarea acestor structuri se cer atât combatanți compatibili cu o astfel de tehnică de luptă, cât și același gen de mijloace de luptă la înlocuirea celor scoși și, respectiv, scoase din luptă;

• *diminuarea impactului psihologic al luptei asupra combatanților.* Participând la executarea misiunilor, militarii

trăiesc într-o continuă stare de stres, dată de necunoscutele luptei, de teama de a fi rănit sau chiar ucis, de condițiile din teatrul de operații. Toate acestea au un impact psihologic semnificativ asupra luptătorului. De aceea, regenerarea presupune și diminuarea implicațiilor psihologice ale impactului stresului de luptă asupra combatanților.

4.2. Modificări de paradigmă în sistemele de generare și regenerare a forțelor

Lucrările de specialitate evidențiază că activități distincte, precum *generarea și regenerarea resurselor umane*, reprezintă un obiectiv al structurilor administrative ale armatei, spre deosebire de structurile luptătoare, care au ca misiune esențială pregătire și ducerea acțiunilor militare. Demasificarea armatelor, practic, trecerea de la armatele de masă, fondate pe conscripție, la armatele de profesioniști, a impus necesitatea asigurării permanente a personalului pentru toate posturile de luptă și administrative, majoritatea încadrându-se în categoria de „unicat”, prin metoda voluntariatului. Lipsa unui specialist în momentele-cheie ale operației poate duce la dereglări grave ale îndeplinirii hotărârii comandantului, cu urmări imprevizibile. Creșterea importanței fiecărui militar în spațiul complex al luptei impune concentrarea atenției structurilor luptătoare și a celor administrative asupra asigurării și protecției acestuia, prin crearea conexiunilor funcționale între ele.

Câștigarea de către România a statutului de actor important al eșichierului mondial îi impune responsabilități pe măsură, în domeniul participării la gestionarea securității și instaurarea stabilității regionale și internaționale. În acest sens, este de așteptat ca Armata României să opereze într-un mediu complex, multinațional, împreună cu state NATO și UE sau în coaliții realizate pe obiective, în strânsă colaborare cu

organizații naționale și internaționale guvernamentale și/sau neguvernamentale. Teoreticienii și analiștii militari consideră că viitoarele acțiuni în care vor fi angajate forțele române se vor caracteriza prin creșterea rolului componentelor sociale, diplomatice, juridice, informaționale, alături de cele economice, fapt ce impune abordarea lor într-un mod unitar și concertat.

Armata României va participa în cadrul Alianței Nord-Atlantice sau alături de armatele statelor Uniunii Europene la apărarea spațiului euro-atlantic sau la soluționarea unor conflicte în afara acestui areal. Astfel, structura de forțe va avea un caracter expediționar, putând executa simultan mai multe operații de intensități și anverguri diferite, cu sprijin și susținere logistică adecvată. În cadrul acesteia din urmă, generarea și regenerarea forțelor, procese complexe, vor juca un rol de primă mărime.

Pentru o înțelegere corectă a celor două noțiuni cu care vom opera în continuare, le vom acorda următoarele accepțiuni: **1) generarea** resurselor umane este procesul gradual prin care structurile militare sunt constituite, completate și operaționalizate în situații de criză și la război, precum și pentru situațiile prevăzute de Legea 42/2004. În cazul structurilor militare ce participă la misiuni în afara teritoriului național, generarea înseamnă ansamblul activităților prin care acestea sunt constituite și operaționalizate în deplin consens cu prevederile obligațiilor asumate de România prin tratate, acorduri și înțelegeri internaționale la care este parte. Altfel spus, modul lor de organizare, încadrarea cu personal militar și civil calificat, înzestrarea cu tehnică de luptă și armament trebuie să corespundă naturii și conținutului misiunilor de executat; **2) regenerarea** resurselor umane reprezintă activitatea desfășurată, în mod concertat, de către organele competente, în scopul completării și operaționalizării marilor unități și unităților cărora le-a fost afectată temporar capacitatea operațională. Regenerarea structurilor militare care participă la

misiuni în afara teritoriului național, ca proces complex, impune completarea cu personal, reînzestrarea cu tehnică, echipamente și materiale prin înlocuiri, reparații, achiziții și rechiziții¹⁷. În vederea cunoașterii nevoilor reale de completare cu resurse umane a structurilor militare ce participă la misiuni în afara teritoriului național se organizează ținerea evidenței pierderilor de personal, militar și civil, pe timpul acțiunilor militare. Aceasta se ține nominal și numeric, diferențiat în raport cu eșalonul respectiv, potrivit prevederilor instrucțiunilor în materie, specificându-se și în ce constă „pierderea”- mort, rănit, dispărut sau prizonier.

De asemenea, situația pierderilor se înaintează ierarhic, cu periodicitatea stabilită de instrucțiunile în vigoare, la eșaloanele superioare. Pe baza acesteia, statele majore ale categoriilor de forțe ale armatei conduc procesul de regenerare a efectivelor. Poate ar fi necesar să se constituie o rezervă de personal militar și civil, care să fie aptă să asigure înlocuirea celor care devin indisponibili, din varii motive, pe timpul perioadei cât se află în misiune în afara teritoriului național.

Creșterea importanței proceselor de generare și regenerare a forțelor a impus ca pe lista obiectivelor importante de realizat până la sfârșitul anului 2007 de către Armata României să fie trecută și constituirea unei structuri de generare și regenerare. În fapt, o entitate organizatorică specializată în selecționarea, formarea și perfecționarea personalului, diferențiat, pe specialități și categorii de militari - ofițeri, subofițeri, gradați și militari angajați pe bază de contract, și salariați civili. Existența acesteia va facilita înlocuirea în timp scurt și cu personal de calitate a celui pierdut - rănit, ucis, dat dispărut, prizonier - pe timpul desfășurării acțiunilor militare.

¹⁷ Conform artizanului primului război din Golf, generalul Colin Powell, „refacerea capabilităților are trei componente: capabilități industriale, capabilități de mobilizare și capabilități de regenerare a forțelor” (http://www.afa.org/magazine/perspectives/desert_storm/1291industrial.asp)

Desigur, alături sau, mai bine spus, în completarea acesteia, se cuvine constituită și o rezervă de materiale (armament individual, tehnică de luptă, computere, piese de schimb etc.) ce va fi folosită în procesul de regenerare a structurilor militare care, în urma participării la misiuni în afara teritoriului național, au suferit diferite pierderi și deteriorări în tehnică militară.

4.3. Unele soluții pentru optimizarea regenerării comandamentelor, marilor unități și unităților

În prezent, regenerarea cu resurse umane a capacității operaționale a comandamentelor, marilor unități, unităților și subunităților se face potrivit reglementărilor în materie pentru situații de criză și pe timp de război. Participarea forțelor române la misiunile stipulate în art. 2 din Legea 42/2004, cu excepția pct. a) și parțial d) se realizează pe timp de pace. Pentru eficientizarea acestora, care, de fapt, azi, sunt cele mai numeroase și mai diversificate, se impune elaborarea unor reglementări care să trateze modul de punere în operă a prescripțiilor legale. Opinăm că pachetul de reglementări ar trebui să prevadă, pentru structurile militare ce vor executa misiuni în afara țării, reguli de completare a lor cu personal militar și civil apt, de recuperare a pierderilor produse din motive psihice și medicale, precum și de restabilire a performanțelor de luptă în vederea reconstituirii capacității lor operaționale. O posibilă sursă pentru completare ar putea fi și personalul aflat la pregătire în instituțiile de învățământ și în centrele de instrucție. În selecționarea acestei rezerve se pot aplica următoarele criterii:

- pentru forțele care operează în afara teritoriului național, în cadrul apărării comune NATO (UE) - *toți* cei care au obligații militare, conform gradului de pregătire și specializării lor;

- pentru operațiile și acțiunile desfășurate în afara art.5 al Tratatului de la Washington - militarii *desemnați*, care aparțin marilor unități (unităților) ce acționează în teatru, aflați la recuperare în țară; personalul din structura altor unități și la neajungere din rezerva armatei, care este pregătit în conformitate cu cerințele posturilor devenite vacante, dar *numai dacă solicită sau acceptă* să acționeze în condițiile respective.

În situații în care unele unități au suferit pierderi importante și nu este posibilă înlocuirea acestora datorită situației operative, completarea acestora se realizează în dispozitivul operativ, în conformitate cu prevederile instrucțiunilor în vigoare. Și, în acest caz, poate, ar fi de dorit ca, în eventualitatea elaborării unor *instrucțiuni speciale* care să reglementeze numai modul în care se face regenerarea unor structuri militare aflate în misiuni peste hotare potrivit Legii 42/2004, să se includă și norme privind și această situație posibilă. Atunci când este necesară **regenerarea structurilor militare în dispozitiv** ar trebui în mod prioritar să se deruleze următoarele activități:

- reorganizarea comandamentelor, marilor unități și unităților cu capacitatea de luptă redusă sau nimicite;
- promovarea personalului pe funcții vacante;
 - încadrarea militarilor care au deservit tehnica de luptă distrusă în subunitățile care se reorganizează;
 - încadrarea militarilor recuperați în urma tratamentelor în formațiunile medicale, în funcții corespunzătoare capacităților lor fizice.

Lucrările de specialitate elaborate în diferite armate evidențiază că reorganizarea structurilor militare pe timpul ducerii acțiunilor militare, în urma regenerării, este o acțiune de mare dificultate, cu implicații funcționale majore asupra eficacității conducerii și desfășurării operațiilor. Stabilirea relațiilor de autoritate și funcționale între oameni și structuri

necesită timp, investiții de efort și inteligență, dezvoltarea proprietăților de grup, cum ar fi: coeziune înaltă, climat psihosocial optim, relații interpersonale preferențiale, eficacitate, tradiții, spirit de corp.

Pentru operaționalizarea regenerării cu personal a entităților organizatorice, care au suferit pierderi pe timpul acțiunilor militare, se impune respectarea următoarelor principii¹⁸:

- completarea se execută, atât pe timpul acțiunilor militare, cât și pe timpul pauzelor operative, cu luarea unor măsuri stricte pentru mascarea și prevenirea producerii de noi pierderi;

- completarea unei unități trebuie să înceapă, de regulă, atunci când efectivele acesteia, ca urmare a pierderilor suferite, au scăzut sub 85% față de necesarul de război, cu excepția cazului când trebuie asigurați, imediat unii specialiști absolut necesar pentru deservirea tehnicii militare de bază;

- activitatea de completare trebuie să se desfășoare ritmic, în urgența impusă de rolul, locul și misiunile comandamentelor, marilor unități și unităților în dispozitivul operativ, avându-se în vedere efectivele de rezerviști instruiți la dispoziție, posibilitățile de generare, proiectare (mișcare și manevră) a marilor unități și unităților de completare, gradul de asigurare cu armament și tehnică de luptă, precum și acțiunile militare prognozate să se desfășoare în viitor;

- prioritate se acordă comandamentelor, marilor unități și unităților luptătoare;

- comandamentele, marile unități și unitățile cu capacitate de luptă proiectată sau cel puțin ridicată pot desfășura acțiuni militare potrivit scopurilor pentru care au fost generate;

- comandamentele, marile unități și unitățile cu capacitate operațională redusă vor desfășura acțiuni de luptă numai în situații deosebite luându-se măsuri de completare a acestora în cel mai scurt timp;

- comandamentele, marile unități și unitățile nimicite se înlocuiesc în vederea refacerii.

Dar, structurile militare ce execută misiuni în afara teritoriului național înregistrează pierderi sau deteriorări și ale tehnicii de luptă, ale armamentului individual și ale celorlalte bunuri din înzestrarea unităților și subunităților. Toate aceste mijloace de luptă se cer readuse la parametrii inițiali, fie prin reparare, fie prin înlocuire cu altele. Având în vedere specificitatea acțiunilor desfășurate în afara teritoriului național și a sprijinului logistic al acestora, se impune constituirea, pe baza experienței acumulate și a unor studii de fezabilitate, a unor *depozite de materiale* anexă la cele existente, în care să fie stocate, pe categorii de misiuni și de condiții geo-climatică, bunuri necesare forțelor care vor fi proiectate pe diferite teatre. Una din rațiunile majore ale înființării unor astfel de depozite o constituie adaptarea rapidă a luptătorului la spațiul luptei, indiferent de zona geografică unde se află acesta.

4.4. Conducerea regenerării

Conducerea regenerării și completării comandamentelor, marilor unități și unităților care acționează pe diferite teatre de operații se realizează de către Statul Major General.

Categoriile de forțe ale armatei și comandamentele centrale coordonează activitatea de regenerare a marilor unități și unităților subordonate pe baza unui plan care se întocmește potrivit „Doctrinei pentru sprijinul cu personal în operațiile întrunite”. Extrase din acest document de conducere se găsesc la fiecare structură subordonată.

În funcție de situația concretă (acțiune conform art.5 din Tratatul de la Washington sau acțiune non-art.5), unitățile operative de pe teritoriul național și/sau structurile militare de generare-regenerare și de completare vor pune la dispoziția forțelor care au suferit pierderi personalul solicitat, pe baza planului mai sus-amintit.

¹⁸ Cf. Col.dr.Vasile BĂEȚELU, *Optimizarea sistemului de generare și regenerare a structurilor militare în timp de pace, în situații de criză și la război*, în Revista Forțelor Terestre nr.4/2003, pp.71-72.

CONCLUZII ȘI PROPUNERI

Îndeplinirea misiunilor complexe ce revin Armatei României, în calitatea țării noastre de stat membru cu drepturi și obligații depline al Alianței Nord-Atlantice, dar și ca țară generatoare de securitate în regiune și în lume, impune generarea și regenerarea unor structuri militare adecvate.

Cu alte cuvinte, este vorba de structuri militare compatibile și interoperabile cu cele existente în armatele celorlalte state NATO, formate din profesioniști, temeinic instruiți și superior motivați, având o înzestrare cu tehnică de luptă și armament moderne, capabile să ducă acțiuni de luptă diverse, atât în țară, cât și în afara ei. În acest context, se impune armonizarea organizării sistemului de regenerare a acestor structuri militare de la noi cu cea existentă în cadrul armatelor statelor membre ale Alianței Nord-Atlantice.

Totodată, ar trebui concepută și realizată o rezervă de voluntari instruiți adecvat, disponibili permanent și dispuși să îi înlocuiască pe militarii care, din diferite motive, nu mai pot acționa în cadrul misiunilor internaționale la care participă forțe române, atât sub egida NATO, cât și a ONU, UE și OSCE.

Procesul regenerării structurilor militare ce vor îndeplini misiuni în afara teritoriului național se cere „acoperit” deplin cu acte normative de natură *juridică* (legi, hotărâri, ordine), *socială* (norme privind drepturile și obligațiile personalului militar și civil din compunerea acestor structuri), *tehnică* (norme referitoare la exploatarea și întreținerea tehnicii de luptă și a armamentului) și *logistică* (norme de utilizare, durată etc.). De fapt, toate aceste norme ar trebui permanent adaptate la învățămintele reieșite din „lecțiile învățate” de noi și de ceilalți participanți la misiuni în afara teritoriului național, pentru a fi în deplin acord cu solicitările câmpului de luptă. În acest sens, poate s-ar cuveni analizată oportunitatea amendării Legii privind participarea forțelor armate la misiuni în afara

teritoriului statului român (Legea 42/2004) cu unele prevederi referitoare la regenerarea acestui tip de structuri militare, evidențiate în prezentul studiu, din care să nu lipsească și alocarea prin proiectul de buget a fondurilor necesare completărilor, înlocuirilor și suplimentărilor de forțe și mijloace în cazuri neprevăzute.

Perioada de recuperare a personalului militar și civil, care a participat la misiuni în afara țării, în structuri militare naționale independente sau multinaționale, se cere organizată și desfășurată în mod similar cu ceea ce se întreprinde în acest scop în armatele celorlalte state NATO, ca o măsură de optimizare a acestei activități complexe.

Un rol semnificativ, în ceea ce privește generarea și regenerarea structurilor militare ce participă la misiuni în afara teritoriului național, revine Universității Naționale de Apărare, care trebuie să pregătească ofițerii care vor lucra în asemenea unități, în așa fel încât aceștia să fie în măsură să știe „**ce să facă**”, „**cum să facă**”, „**cu ce metode**”, „**cu ce mijloace**” și „**cum să evalueze rezultatele**”. În acest sens, un loc important în pregătire trebuie să revină materialului documentar cunoscut sub numele de „lecții învățate”.

